

Deze winter heeft de Floristische Werkgroep twee praktikumavonden over fonteinkruiden georganiseerd met materiaal dat in het Milieu Educatie Centrum zal worden opgeborgen. Een twaalfstal leden heeft zich over de grote verscheidenheid in dit geslacht van waterplanten gebogen. De eerste de beste zondagse afdelingsexkursie na zo'n praktikum vonden we in het Veldersbos prompt een soort fonteinkruid, die we hier nog nooit hadden gezien: duizendknoopfonteinkruid. Zo gaat dat.

Als U problemen heeft met fonteinkruiden determineren, helpen of controleren we graag. Dat kan aan vers, maar ook aan gedroogd materiaal. Fonteinkruiden drogen gemakkelijk. Vondsten altijd voorzien van datum en vindplaats.

Er komen binnen het gebied van de Flora van Eindhoven nogal wat soorten fonteinkruid voor. Onderstaand staatje is bij tot en met het vorige bloeiseizoen. ¹⁾

TABEL 1. Het voorkomen van fonteinkruiden rond Eindhoven.

Potamogeton	fonteinkruid	zeldzaamheid	
		Ned.	lokaal
<i>P. berchtoldii</i>	Klein fonteinkruid	3	1
<i>P. compressus</i>	Plat fonteinkruid	5	1
<i>P. crispus</i>	Gekroesd fonteinkruid	7	5
<i>P. gramineus</i>	Ongelijkbladig fonteinkruid	4	2
<i>P. lucens</i>	Glanzig fonteinkruid	7	5
<i>P. mucronatus</i>	Puntig fonteinkruid	5	1
<i>P. natans</i>	Drijvend fonteinkruid	8	7
<i>P. obtusifolius</i>	Stomp fonteinkruid	4	3
<i>P. pectinatus</i>	Schedefonteinkruid	8	6
<i>P. palygonifolius</i>	Duizendknoopfonteinkruid	5	3
<i>P. pusillus</i>	Tenger fonteinkruid	6	1
<i>P. trichoides</i>	Haarfonteinkruid	4	4

(1= uiterst zeldzaam, 5= minder algemeen, 9= uiterst algemeen)

Bij elkaar een indrukwekkend lijstje: 12 van de 19 in Nederland voorkomende soorten staan hier in beken, kanalen en sloten. Ze zijn met één uitzondering alle rond Eindhoven zeldzamer dan landelijk.

Op de onderste regel van de tabel staat een (leuk) probleemgeval. Het blijkt, dat er een type fonteinkruid rond Eindhoven voorkomt, dat wij nooit onderscheiden hebben van Schedefonteinkruid. Als de tekenen niet bedriegen, gaat het om een soort, die 'overall in de regio voorkomt: o.a. in de Dommel, Kleine Dommel, Tongelreep, Astense Aa en een bermsloot van het Wilheminakanaal is dit type materiaal verzameld. Het leuke aan het probleem is, dat de geleerden het er niet over eens zijn om welke soort het dan wel gaat. De keuze is tussen Klein fonteinkruid en Haarfonteinkruid. Beide zijn volgens de Flora van Heukels/Van der Meijden buiten het Drents district zeldzaam. Volgens onderzoek van het Instituut voor Aquatische Oecologie van de Universiteit van Nijmegen ²⁾ is

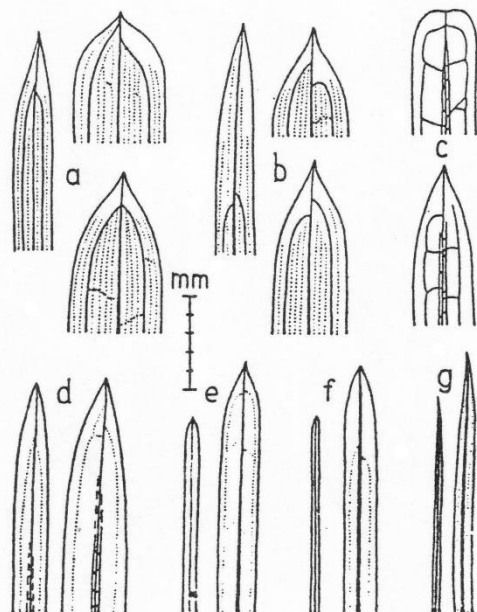

Fig. 29. Bladtoppen van a: *Potamogeton compressus*; b: *P. acutifolius*; c: *P. obtusifolius*; d: *P. friesii*; e: *P. berchtoldii*; f: *P. pusillus*; g: *P. trichoides*.

Haarfonteinkruid veel algemener dan uit de Flora blijkt. De determinatie van fonteinkruiden geschiedt doorgaans vegetatief, d.w.z. aan de kenmerken van bladeren en stengel. Nu dit ons in de steek laat, heeft het zin om te kijken naar verschillen in de vruchten (verschillen in de bloeiwijze zijn onbruikbaar). Het voornaamste verschil is dat bij Haarfonteinkruid in elke bloem één vruchtje zich goed ontwikkelt en bij Klein fonteinkruid meestal vier vruchtjes.

Nu doet het probleem zich voor, dat wij de soort nog nooit hebben zien bloeien. Dit komt bij planten in stromend water wel meer voor, dus is er een kans dat

ze het in een vijvertje wel zullen doen. De vraag aan onze lezers is: wie zou er in zijn vijver gedurende één of twee seizoenen fonteinkruid willen kweken in de hoop op vruchten. Om problemen met bastaarderen te voorkomen lijkt het ons het beste als er nu geen andere fonteinkruiden in de vijver staan. We zien 'Haarfonteinkruid' in water tussen 30 cm en 1,50 m diep, dus het zou in elke vijver moeten kunnen. We garanderen niet, dat het lukt om vruchten te kweken. Evenmin garanderen we, dat de plant niet vreselijk zal gaan woekeren. Als U zich opgeeft, krijgt U van ons in de loop van mei-juni plantmateriaal en plantbeschrijvingen om de gebeurtenissen een beetje te volgen. Als het lukt komen we te zijner tijd terug op het resultaat.

John Bruinsma

¹⁾ Joep Spronk: Flora van Eindhoven en omstreken, 1970 t/m 1987, oktober 1987

²⁾ R.J. van Wijk en P.J.M. Verbeek: De smalbladige fonteinkruidsoorten in Nederland, herkenning en oecologie (WM 177), 1986

De illustratie is overgenomen uit de Flora Neerlandica, deel 1, aflevering 8, pag. 69.